

TEMA:

Nr 1 • 2006 **AGAPE**

Far

TEMA udgives af:
Foreningen Agape
www.foreningagape.dk

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:
Landsleder
Lars Thidemann Jensen
Tlf.: 8680 6022
lars@foreningagape.dk

ØVRIGE MEDLEMMER
AF BLADUDVALG:
Bodil Kappelgaard
Torsten Hartvig Pedersen
Jens Peter Hansen
Alice Aagaard Pedersen

LAYOUT:
Birgitte Bohsen
birgitte@bohsen.dk

FORSIDE:
fra bogen
"Verdens bedste far"
af Anthony Browne
Forlaget Apostrof

DIGTE:
Cand.theol. Roar Steffensen (RS)
Gift med Merete og far til tre drenge
Udsendt som missionær i Peru
af Luthersk Missionsforening
Bidraget med digte til "Sprækker af
lys" Credo fra 1999 og "Ind og udsig-
ter" LogosMedia 2004.

TRYK:
Lavpristrykkeriet, Århus
Oplag: 3500
ISSN: 1601-7188

Indhold:

side 3	Temaforord: Til Far [og mor] <i>af Lars Thidemann Jensen</i>
side 4	Vor Far – som Jesus tyder ham for os <i>af Keld Dahlmann, Århus</i>
side 6	Faderrollen <i>af Poul Erik Nørgaard</i>
side 8	Boganmeldelse – "Den fortabte søns hjemkomst" <i>af Jens Peter</i>
side 9	Tegneserien I – "Verdens bedste far" <i>af Anthony Browne</i>
side 10	Brev til Far – Et barns råb efter den far som ikke er nærværende. <i>af Karsten Amby</i>
side 12	Så nær – så fjern – En fars brev til sit barn <i>af Sprint</i>
side 14	Det er svært at være far <i>af Steen Palmqvist</i>
side 16	Tegneserien II – "Verdens bedste far" <i>af Anthony Browne</i>
side 17	Boganmeldelse – "Slaget om 6" <i>af Lars Thidemann Jensen</i>
side 18	Daddy <i>af Peter Pedersen</i>
side 20	Vores indre Far <i>af Ole Rabjerg</i>
side 22	At hele et brudt faderbillede <i>af Ole Rabjerg</i>

Til Far (og mor)

Med dette TEMA-blad starter en lille serie på to blade, hvor vi ønsker at sætte fokus på begreberne FAR og MOR. Man behøver dog ikke være FAR eller MOR for at lære noget af disse blade. For alle har jo en mere eller mindre synlig Far og Mor, og derudover refererer bladene også meget til det at være mand og kvinde, så alle kan være med!

Jeg hørte forleden om et begreb fra 70'erne: tør-ammer! Det gik ud på, at mænd i ligestillingens navn skulle amme deres børn. Barnet fik godt nok ingen næring ved mændenes bryst (eller den samme hvile og tryk-
hed!), men der var jo ikke forskel, og der skulle jo ikke gøres forskel på mænd og kvinder! Det var vist ikke børnenes behov, man tænkte på i denne sammenhæng!

Selvom jeg er barn af 70'erne, har jeg dog ikke ligget ved min fars bryst. Men som forskellige artikler i dette TEMA-blad også beskriver, så har vi alle mærket andre negative konsekvenser af denne ligestillingsbølge fra 70'erne, og vi står overfor nogle udfordringer i moderne tid.

Ligestilling mellem kønnene skal der bestemt kæmpes for ligesom for alt andet uretfærdighed i denne verden. Men det må aldrig få os til at tro, at

vi kan ændre den naturlige skabelsesorden, at mænd og kvinder er forskellige såvel fysisk som psykisk. Vi kan med vold og magt måske forsøge at gøre os tilnærmelsesvis ens, men det er hverken til gavn for samfundet, familien, manden, kvinden eller barnet!

Artiklerne i dette TEMA-blad vil hæfte sig ved begrebet "Far". Alle forfatterne til digte, boganmeldelser og artikler er mænd, hvilket selvfølgelig er helt bevidst, men både mænd og kvinder kan med fordel læse bladet.

Det er forholdsvis teoretiske artikler omkring faderrollen, faderbilleder og hvordan man kan hele et brudt faderbillede.

Der er store udfordringer for såvel kvinder som mænd til, hvordan vi skal forholde os til vores eget faderbillede.

Der er store udfordringer til, hvordan vi som fædre skal forholde os til vores særlige rolle i familien!

Der er personlige artikler, hvor en far skriver et brev til sin søn, og en søn skriver et brev til sin far.

Der er en humoristisk artikel omkring, hvad der sker med os mænd, når vi får børn (og hvad vi synes, der sker med kvinden!).

Det særlige ved begrebet FAR

er dog, at vi alle har Gud som vores Far. Det giver nogle helt særlige perspektiver over både vores Gudsforhold og vores rolle som mand og Far, hvilket nogle af artiklerne også omhandler.

Agapes bladudvalg håber, at dette og det følgende TEMA-blad kan gøre os alle sammen klogere på, hvad det vil sige at være mand/kvinde og far/mor i vores moderne tid. Mennesket er det ypperligste skaberværk, som mand og kvinde så forskellige og dog så fantastiske sammen.

Vi håber, at dette blad vil give indsigt, drøftelse, refleksion og handling omkring manden og faderens særlig position og rolle. Så vi får synlige mænd og fædre, der kender dem selv og deres rolle.

God læselyst

På bladudvalgets vegne

LARS THIDEMANN
JENSEN
Landsleder og
ansvarshavende
redaktør

Vor Far

– som Jesus tyder ham for os

Af Keld Dahlmann,
valgmenighedspræst
i Århus Valgmenighed

KUN 3 ÅR...

Min anden søn Silas er ked af, at han kun er 3 år. Når man er 4, må man komme op i "det store rum" i børnehaven – sammen med de store drenge. På sengelejet kan han overvældes af medlidenhed over sin arme tilstand. Da tager jeg godt fat i ham, kigger ham lige ind i øjnene, og fortæller ham, at han er lige præcis så gammel, som han skal være. At han en dejlig dreng på 3 år, som jeg elsker præcist, som han er. Nogle gange afslører hans blik, at han griber mit budskab. At han finder et hvilepunkt i sin identitet i samværet med sin far...

FADERVOR

I følgende refleksion over det bibelske billede af Gud som Fader har jeg valgt at tage udgangspunkt i fadervor af tre årsager. For det første er fadervor en af de tekster i det ny testamente, hvor Jesus tydeligst angiver faderbilledet, som det bærende billede i sin tyding af Gud. For det andet er fadervor én af de få bredt kendte bønner – måske den eneste – i dansk kultur. For det tredje har jeg gode erfaringer med at anvende fadervor i sjælesorg og åndelig vejledning i samtaler om Guds billede og bøn.

LÆR OS AT BEDE

Disciplene havde fuldt Jesus nogen tid og set ham bede. Ifølge evangelisten Lukas spørger de: Lær os at bede. Men andre ord: lær os at kommunikere med Gud, sådan som vi ser dig gøre. Da er det, at Jesus lærer dem en bøn, som siden fik betegnelsen fadervor efter Mattæusevangeliet's længere form.

Bønnen er kendetegnet ved, at det eneste direkte kaldenavn for Gud, som Jesus angiver, er "Far". De øvrige bønner afslører dog indirekte andre bibelske gudsbilleder, som via bønnens indledning forankres i faderen som det bærende billede. De enkelte bønner i fadervor er således med til at angive hvilken fader, Gud er – hvormed der gives indhold til faderbilledet.

VOR FADER, DU SOM ER I HIMMELEN, HELLIGET BLIVE DIT NAVN

I forhold til den jødiske baggrund var det ikke nyt at Jesus kaldte Gud far, det afgørende nye var, at Jesus gav Faderbilledet den centrale plads i sin undervisning om Gud, og at han talte med udgangspunkt i en forståelse af sig selv som sønnen. Jesus omtalte Gud som far først og fremmest som et relationsudtryk. Når man kalder nogen far, så siger man automatisk no-

get om sig selv – at man er søn eller datter. Når Jesus lærte disciplene at kalde Gud "far", kaldte han dem til at træde ind i det samme fællesskab med faderen, som han selv havde i kraft af Ånden. Det samme møder vi hos Paulus, når han i Rom 8 og Gal 4 omtaler Åndens gerning som "abba" (far) – råbet i hjertet. Jesus var Guds søn af Natur – vi er det via adoption – idet at vi ved tro og dåb modtager Ånden, som råber i os: Abba fader. Når der i sjælesorg indgår personlig forbøn, er min første bøn altid at Ånden vil råbe "Abba-råbet" i konfidenten, for at bekræfte det mest grundlæggende i Gudsforholdet. Gud er min Far – jeg er hans barn.

KONGEN: KOMME DIT RIGE, SKE DIN VILJE SOM I HIMLEN SÅLEDES OGSÅ PÅ JORDEN

Den næste bøn er bønningen om Guds riges komme, at Guds vilje sker. Bag denne bøn findes billedet af Gud som herre og konge, hvilket trækker på store dele af GT og knytter til ved hele Jesu undervisning og demonstration af Guds rige som brudt igennem i Ham som Messias kongen. For jøderne var det en bøn med nationalpolitiske perspektiver; at få den romerske besættelsesmagt ud og genrejst Israel. I sammenhæng med "Fadervor" gør Jesus bønningen om

Guds rige til ethvert gudsbarns bøn om, at Faderens vilje må ske her og overalt i verden. I yderste forstand er det bønningen om Kristi genkomst og nyskabelsen af himmel og jord.

FORSØRGEREN: GIV OS I DAG VORT DAGLIGE BRØD

Denne bøn viser, at Faderen også er forsørgeren. At mit Gudsforhold indebærer en Far, som kender mine konkrete daglige jordnære behov, og ønsker, at jeg skal bede om at få dækket mine behov. I en forbrugerkultur med dyrkelse af mine behov og lyster er det en udfordring, at denne bøn kommer efter bønningen "Komme dit rige". Mine behov er vigtige – men Guds rige er vigtigere. Sådan er det hos den Fader, som vi møder i Jesu bøn.

FORSONEREN: FORLAD OS VOR SKYLD SOM VI OGSÅ FORLADER VORE SKYLDNERE.

I en luthersk tradition ville vi have placeret denne bøn først. Vi lægger vægt på Guds tilgivelse af os ved Kristi stedfortrædende korsdød. I fadervor er den placeret efter bønningen om dagligt brød. Dette kan være et korrektiv til den tendens i nogle lutherske sammenhænge at begynde livstydningen med korset og underbetone dens forudsætning i skabelsesperspektivet – vi er skabt i Guds billede. Modsat er det væsentligt, at vi som sjælesørgere kan imødekomme den ægte skyldsbevidsthed med syndernes forladelse i skriftmålet. Gud er en sand fader, der favner os i brudtheden, men favnen er "fast" – og "fastholder" mig på mit behov for tilgivelse og på at tilgive min næste.

LEDEREN: LED OS IKKE IND I FRISTELSE

Den femte bøn i fadervor er formuleret negativt, men rummer bønningen om Guds ledelse af mig i det hele taget. I min opvækst er det nok billedet af Gud som min leder, der har været svagest. Det mellemøstlige hyrdebillede er langt mere handlings- og vandringsorienteret (jf. Kong David) end det passive billede af hyrden Jesus, jeg mødte i søndagsskolen.

Det eneste direkte kaldenavn for Gud, som Jesus angiver, er "Far"

Som mand har det været afgørende for mig at opdage denne ledelsesdimensionen i mit Gudsforhold. "Mine får hører min røst, og de følger mig" siger Jesus. Min himmelske Fader er helt nærværende hver dag, og jeg må forvente, at han leder mig i konkrete forhold.

BESKYTTEREN/KRIGEREN: MEN FRI OS FRA DET ONDE

Den sidste bøn, Jesus lærer disciplene, har stærke rødder i Davids salmer. Mange salmer udtrykker Davids desperate bøn og hjælp mod fjenden, angsten, synden og døden. Det ene billede, denne bøn lægger op til, er Gud som min "borg", hvor jeg søger tilflugt og værn. Det andet billede er det mere aktive; befrieren, Gud som krigeren der går foran og kæmper for sit folk. Disse to billeder siger noget væsentligt om den Fader, vi beder til. Han er den trygge favn, mit udgangspunkt. Men han er også den, der aktivt går foran og tager slagene, når den onde – og det onde – møder mig.

ET MODENT GUDSBILLEDE

I samtaler med mennesker om guds- og selv billede leverer fadervor meget stof til både bøn og refleksion over Gud som far og jeg som hans barn. Det bærende er selve far-barn motivet, men som jeg har forsøgt at vise, åbner Jesu bøn en langt dybere og bredere forståelse af faderen op for os.

Faderrollen

– *Samfundets syn på manden og faderen som bestemte typer har været med til at fastholde nogle mænd i uønskede roller og hindret andre i at skifte til en sundere rolle.*

Af Cand.theol.
Poul Erik Nørgaard

DEN FORVIRREDE FADER-ROLLE

Faderrollen var før 1960'erne i højere grad, fortjent som ufortjent, omgivet med respekt, ansvar og privilegier. Efter 60'erne syntes kun ansvaret eller rettere skylden for alt der gik galt at være tilbage. Faderen beskrives fra 60'erne og frem ofte som den udsældte "patriarkalske fader" i den negative betydning, hvor han arbejdede ude, mens konen "bare" gik hjemme og passede børnene. Andre typer fædre kom til.

70'ernes ø-lejr mand, der deltog i ø-lejre og lavede vejtrækningsøvelser med sin gravide kvinde, var som modpol ikke meget bevendt til at genoprette et sundt fader- og familiebillede. Heller ikke 80'ernes yuppie type, der ringeagtede familielivet og i stedet gav sig hen til sig selv og karrieren, hjalp meget på det; han var jo også fraværende. I 90'erne forsøgte mænd sig med en kombination af de forskellige typer. Det blev til den (for)travle(de) familiefar, der 'har styr på' karrieren og familielivet. Alle typerne har det til fælles, at de

var fraværende og har været med til at bidrage til en helt ny gruppe af fædre i det nye årtusinde: den forvirrede fader, der ikke føler sig hjemme i nogen af typerne, fordi de voksede op under de forskellige typer, som de ikke ønsker at gentage.

DEN FRAVÆRENDE MAND

Det, som mange fædre forårsagede af mangler med deres fysiske, mentale og åndelige fravær, gjorde mange institutioner og skoler kun værre. Institutioner og skoler blev af mange forældre, politiker og meningsdannere ikke blot brugt til opbevaring af børn, mens forældrene var på arbejde, det har også i mange tilfælde været set som det sted, børnene blev opdraget. Det er for så vidt også korrekt i den forstand, at børn bliver påvirket af de værdier i de omgivelser, de befinder sig i. Det er derfor afgørende, hvilke omgivelser, der giver dem den livsnødvendige identitetsformende voksenkontakt og nærhed.

I danske institutioner i 80'erne og 90'erne fik børnene i gennemsnit 3

minutters identitetsformende voksenkontakt om dagen. Dette blev givet af forskellige pædagoger, hvoraf 95% var kvinder. I skolerne var der kun lidt flere mænd¹. Det siger næsten sig selv, at det ikke giver barnet den nødvendige maskuline voksenkontakt til dannelsen af selvet. Ikke at voksenkontakten til kvinder er et problem. Det er den ikke. Det er fraværet af mændene, der er problemet.

KONSEKVENSER

AF DEN FRAVÆRENDE MAND

De meget få mænd i institutionerne betyder for pigerne, at de ikke lærer den nødvendige forståelse af det maskuline, så de kan forholde sig til det i sig selv og hos andre. For drenge betyder det tilmed en mere grundlæggende skade, idet de ikke blot mangler at lære at forholde sig til det maskuline, men når de selv skal være mænd og fædre, mangler de spejlingen i samspil og leg med fædre og mænd. Kønsfordelingen blandt ansatte i institutioner og skoler har også indflydelse på valget af

aktiviteter og legetøj, da kvinder har tendens til at vælge og støtte kvindelige omsorgslege, samtidig med at de forsøger at neddyse de mere voldsomme lege, drenge ofte finder på.

Fædre og mænd er ikke længere en naturlig del af børnenes umiddelbare hverdag, pga. af ændringerne i deres rolle og ændringer i samfundet. Ændringer der betyder, at familien er blevet tømt for mange af de funktioner, der tidligere bandt familien sammen. Men derved forsvinder også fædres mulighed for at have den samme positive indflydelse på børnene. Netop fædrenes indflydelse er meget vigtig, når det kommer til det at give børnene værdier. Noget af det de fleste af os kan huske er, når vores fædre talte velsignelse eller forbandelse over os i ord og handling. Børn reagerer på det deres fædre begejstres over eller vredes over. Hvis fædre lever i integritet med det de tror på, vil børnene oftest have lyst til at gå den samme vej.

MÆND SKAL GÅ FORAN

Hvordan formidles værdierne bedst til børnene? Mange søger efter forklaring eller forskrifter på det. Bibelens formaning er enkel og ligetil på det punkt: "Disse ord, som jeg i dag befaler dig, skal du ligge dig på sinde, og du skal gentage dem for dine sønner; du skal fremsige dem, både når du er hjemme, og når du er ude, når du går i seng, og når du står op.", 5 Mos 6,6-7. På dansk betyder det, at fædre i hjemmet og ude skal gå foran i at forklare og vise børnene, hvad Gud betyder for dem;

hvad han har gjort for dem i deres liv (2 Mos 13,8), og hvad Gud gør hver dag for dem og børnene. At det er Gud, der har skabt alt og opretholder alt. Fortæller forældrene det ikke til børnene, vil ingen anden gøre det; slet ikke det offentlige skolesystem eller medierne. Tværtimod. Men sætter man sig som fader for med integritet at formidle værdierne til sine børn, vil det blive meget vanskeligt ikke at bruge tid på at læse for

Det er ikke
voksenkontakten
til kvinder, der er
problem.
Det er fraværet af
mændene,
der er problemet!

og med dem, bygge Lego med dem, spille computerspil med dem, se tv med dem. Både så man ved, hvad de ser, men også for at man kan bruge tid med dem. Men også snakke med dem og spørge dem om deres dag eller tage på (kælke)ture med dem. Alle disse ting er i sig selv både middel og mål til at vise hvilke værdier, man selv tror på.

Middel: Når man laver ting med børnene, har man nemlig mulighed for

Børn reagerer på det deres
fædre begejstres over eller
vredes over

at fortælle om og vise hvilke værdier, man tror på. Nogle gange er det blot, at børnene ser, hvordan man selv viser venlighed og tilgivelse i en butik eller i trafikken.

Mål: ved at tage sig tid til at være sammen med børnene, viser man dem, hvilken værdi de har for en, og man viser dem, at man selv er villig til at "ofre sig" for sine værdier.

INTEGRITET OG INTENTION

Hvis jeg skal summere faderrollen i to ord er det: "integritet" og "intention". Man skal som fader bevidst sætte sig for at kende sine værdier og med intention formidle dem i ord og handling til sine børn, i alt hvad man gør.

Har man ikke haft en fader, der bevidst har givet positive værdier fra man var lille, er det vigtigt, at man selv ransager sine værdier og finder ud af, hvor de kommer fra. Kommer de ikke fra Gud er næste skridt at søge Gud Faderen, og lade hans værdier bygge sig op. Dertil egner sig rådgivning og en gudfrygtig menighed sig rigtigt godt.

¹ Schouenborg, Ole.(2001): Velfærdsyngel s. 69-72

Har siden 2004 boet i Los Angeles, hvor han arbejder som IT-chef for Pacificcouncil.org og forbereder psykologistudie.

Gift med Deserie Ornela i 1999. Sammen har de to børn: Nina på 2 år og Samuel på 0.2 år. deserie.poulerik@sbcglobal.net

Boganmeldelse:

"Den fortabte søn vender hjem"

Næsten alle kender lignelsen om den fortabte søn, men hvor ofte udlægges teksten med udgangspunkt i den ældste søns reaktioner eller i faderens. Vi har nemmest ved at identificere os med den fortabte søn, som kommer til sin himmelske far i erkendelse af at have fejlet og med ønsket om at få tilgivelse.

I denne dybt personlige bog fremlægger forfatteren hvordan han gennem et intenst studie af et maleri af Rembrandt konfronteres med nye sider af sig selv. Nouwen lever sig dermed ind i alle tre personer i lignelsen.

Først i det at modtage faderens kærlighed som den fortabte søn. Her tages det dristige skridt at se på den fortabte søn som Jesus. Ligesom vores himmelske far tog imod Jesus, tager han imod os. Vi er, når vi er gået i os selv, syndfrie i mødet med vores far og kan lade os fylde af Hans kærlighed.

Dernæst er der den ældste søn. Han står på afstand og er passiv tilskuer til kærligheden. Men den ældste søn er ikke blot en figur i en fortælling. Det er også en person, som jeg kan identificere mig med, når jeg i mistro og bitterhed overfor kristne venner, der har svigtet mig lukker mig ude fra fællesskabet. Også overfor den ældste søn er der tilgivelse og håb. Når Jesus tilbyder os vejen ind lyset der overvinder mørket og skaber vej ind i barnekåret viskes bitterheden og mistroen bort.

Endelig kan mødet med faderen i

maleriet lære os, at "den virkelige glæde og den virkelige tilfredsstillelse kun kan komme ved at tage imod dem, der er blevet såret på livets vej, og elske dem med en kærlighed, der hverken beder om eller ønsker at få noget igen".

Med disse uddrag vil jeg varmt anbefale denne lille perle af en bog, om det at være barn af en himmelsk far.

Jens Peter Hansen

Henri J. M. Nouwen
Den fortabte søn vender hjem.
Forlaget Boedal i 2004.
159 sider, 178,- kr.

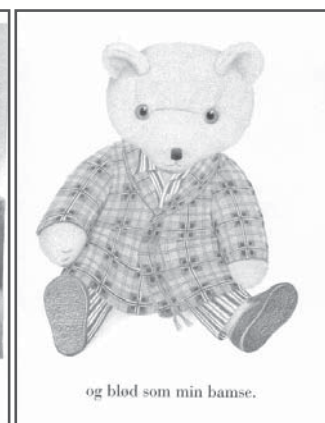
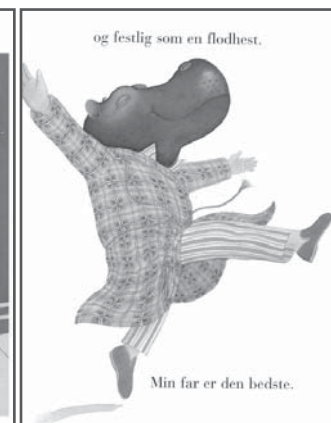
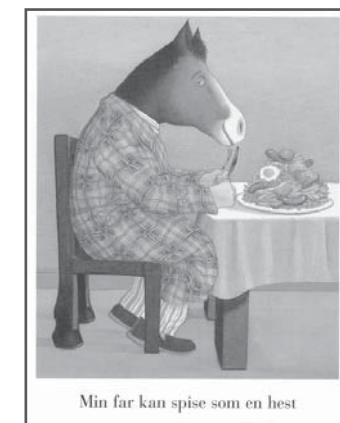
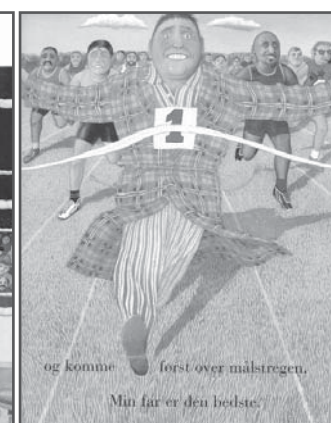
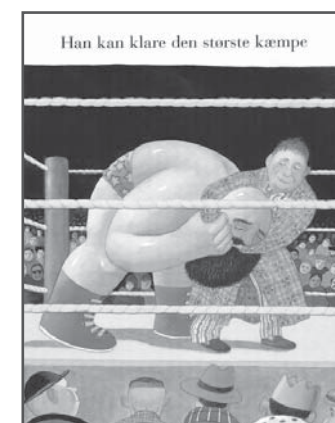
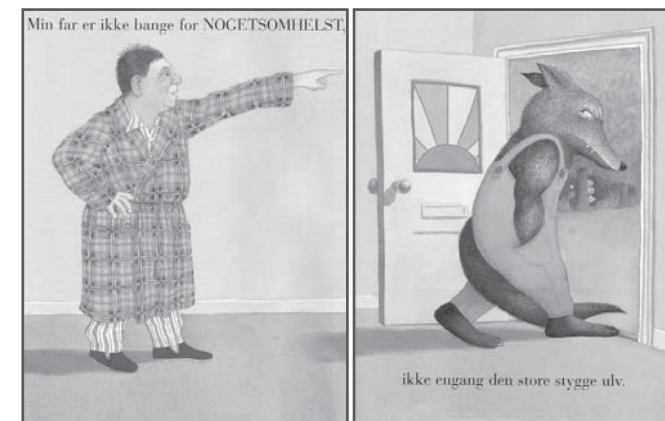
DEN FORTABTE SØN VENDER HJEM

HENRI J. M. NOUWEN

Billeder er med tilladelse taget fra bogen...

"Verdens bedste far"
af Anthony Browne

Fortsætter på side 16

Brev til Far

Af by-missionær
Karsten Amby

KÆRE FAR!

Tak for i lørdags!

Og for brevet som lå her, da jeg kom hjem fra arbejde i dag.

Jeg er ubeskrivelig glad og lettet, over den måde du tager det på! – Og jeg kan slet ikke lade være at svare dig her med det samme. Faktisk forsøgte jeg at ringe til dig, men da du ikke er hjemme, vælger jeg at skrive, og måske er det også det bedste.

Det kan godt ske, det bliver rodet, for lige nu myldrer der tusinde tanker rundt i mit hoved. Jeg er vred og ked af det (det er svært for mig at skrive) – og samtidig er jeg utrolig lettet og glad (i mandags var der faktisk en af mine kollegaer, som spurgte, om jeg var blevet forelsket).

Du drømmer ikke om, hvor meget det lattede at snakke med DIG – om dig og mig! Og du drømmer ikke om, hvor svært det var for mig, at sætte ord på! Og dog, det gør du nok alligevel. Du er jo dog min far, og har selv svært ved at udtrykke følelser... Det er nok derfor, jeg bliver så meget mere glad for dit brev.

Du skal vide, at du ikke er for hård i dit brev, selvom jeg græd, da jeg læste det, og opdagede hvor egoistiske og selvcentreret jeg har været. – Kan du tilgive mig?

Det undrer mig, at vi kan opleve situationen så forskellig. Jeg vil prøve at beskrive min oplevelse nærmere: Overskriften over dette brev kan vist blive: "Far, hvor var du i mit liv?" Jeg har længtes efter dig hele min barndom og ungdom.

Hvorfor flygtede jeg fra dig? Og hvorfor lod du mig flygte?

Jeg oplevede dig og Michael som mine modstandere. I gik så meget op i jeres heste. Jeg var angst for heste (det var vel nærmest blevet til en fobi), men det var flovt, så det skulle jeg nok sørge for at ingen opdagede. Jeg lod bare som om, jeg var ligeglad med jer, jeres heste og alle jeres præmier. Jeg lod jer vide, at mine interesser for lektier, skole og rollespil var meget mere betydningsfulde.

Når jeg nu som voksen, ser tilbage på den tid, kan jeg godt give dig ret i din beskrivelse af mig, jeg må have virket arrogant, bedrevidende

og meget selvsikker. Men at du som min far ikke gennemskuede mig, har jeg svært ved at forstå og acceptere.

Det sårede mig dybt, når du kaldte mig »mors dreng«. På den måde satte du spørgsmålstegn ved min mandighed. Eller de gange hvor du med dril og ironi forsøgte at lokke mig med ind i din verden.

Jeg tror dig, når du siger, at det var dit forsøg på at lokke mig væk fra mors skørt og ud i den store verden. Men jeg oplevede det som krav fra dig; krav som jeg ikke kunne leve op til og som kun bekræfte mig i, at jeg ikke var rigtig.

At mor var på min side og forsvarede mig, var også negativt for mig. Det virkede krænkende på mig, at mor, som kvinde, skulle beskytte mig. Det blev endnu en bekræftelse på at jeg ikke var mand nok.

Engang hørte jeg at du og mor »skændtes«. Ja, skænderi er nok for stor et ord at sætte på. Men I var uenige, og da årsagen til jeres uenighed omhandlede mig, var jeg skrækslanged! Jeg var sikker på, at I ville blive skilt, og at mor og jeg ville blive rigtig rigtig fattige, når mor og jeg måtte flytte fra dig og værkstedet.

Jeg ved ikke, hvorfor det har gjort et så uudsletteligt indtryk på mig, men det gjorde det altså.

FOTOSTOCK.CHING

Har jeg nogensinde fortalt dig,
hvilket forbillede du altid
har været for mig?

Det er svært for mig at skrive dette brev om mine barnlige følelser, for det er jo, hvad jeg gør. Jeg kan også godt med min voksne indstilling nu se, at situationerne ofte var helt anderledes, end jeg oplevede det dengang. Men jeg er alligevel nød til at forholde mig til mine oplevelser, for det er min virkelighed. Og det er jo min personlige virkelighed, som har formet mig og gjort mig til den, jeg i dag er.

Når jeg kigger tilbage, forstår jeg til dels godt min angst for heste, og min flugt ind i trygheden, som for mig var mine rollespil og min boglige stolthed. Men jeg forstår ikke, hvorfor jeg ikke turde fortælle dig om angsten.

Hvorfor flygtede jeg fra dig? Og hvorfor lod du mig flygte?

Jeg forstår godt, at mine rollespil kunne drive dig til vanvid(selvom det ikke undskylder dig: du var voksen, jeg var barn.) Men kan det virkelig passe, at jeg var en så »professionel skuespiller«, at du aldrig opdagede min angst, eller min længsel efter at du ville tage mig med ud i værkstedet?

For mig er der ikke tale om at finde skyld – men årsag. Du har selvfølgelig gjort ting forkert i forhold til mig. På samme måde som dine forældre gjorde ting forkert overfor dig. Ingen er fuldkommen, og jeg tror på, at du har gjort det bedste du kunne.

STOP! Nu synes jeg dette bliver for negativ og »anklagende«. Der er også så mange positive og pudsige ting at hive fat i.

Har jeg nogensinde fortalt dig, hvilket forbillede du altid har været for mig? Jeg har altid beundret dig for din forkyndelse og ledelse. Det var trygt, når du var mødeleder, der var orden på tingene, samtidig med at det var både sjovt og overraskende (det er ikke fra fremmede, jeg har mit skuespiltalent). Når du forkyndte formåede du at involvere dit eget liv uden at gå over stregen. Jeg var stolt, når jeg blev nævnt i dine prædikener. Og når du involverede mig i din mødeledelse eller prædiken, ved at du og jeg dramatiserede budskabet på en eller anden måde, så følte jeg mig virkelig som et Guds redskab.

Jeg sad på bagerste række og var stolt af at have dig som far. Jeg husker min stolthed, den aften Mona rejste sig på et møde og fortalte, hvor god du havde været at snakke med i samtalerum.

Jeg brugte den næste uge på at opfinde og indøve et problem, som jeg på næste møde gik i samtalerum og talte med dig om. Du gennemskuede mit skuespil og sagde, at vi skulle tale om det, når vi kom hjem. Glemte du det? Eller har jeg glemt det? Jeg kan i hvert fald ikke huske, at vi har snakket om det. Var du vred over det? Det tror jeg egentlig ikke,

du var, men sådan oplevede jeg det, og siden har jeg aldrig turde »forstyrre« dig. Jeg var stolt af at være din søn, men følte mig ikke værdig og trak mig derfor væk.

Nu slutter jeg! For nu er jeg igen i den negative og anklagende rille – og desuden er det blevet sengetid.

Endnu engang: Tak for din måde at tage min afsløring på. Jeg fortryder, at jeg ikke har talt med dig om min hemmelighed for mange år siden.

Tak også fordi du betroede mig nogle af dine barndomsoplevelser. Og specielt tak for at du fortalte om din usikkerhed, da mor friede til dig. Jeg troede ikke du kunne blive usikker, det er dejligt at møde mennesket bag "far".

De hjerteligste hilsner
Din søn

Karsten Amby: By-missionær i Københavns centrum, boet i København siden 1990, var med til at stifte og har siden 1993 siddet i bestyrelsen for Basis (Agapes arbejde for folk med problemfyldt seksualitet)

En Fars Brev til sit barn

Så nær – så fjern

Af cand.theol. og
undervisningskonsu-
lent Carsten Korsholm
Poulsen (Sprint)

KÆRE BARN

Ja, du synes nok ikke, dette er så personligt. Men det er det mest personlige, jeg magter lige nu. Jeg vil have dette sagt, inden du selv får dit første barn. Så her kommer det. Jeg synes egentlig altid, jeg har været nær. Jeg var da aldrig væk fra hjemmet sådan flere uger af gangen. Jeg tog del i arbejdet med hjemmets mange praktiske opgaver. Ja, måske ikke lige madlavning – men det er du vist også glad for. Men vi har da vasket op sammen mange gange.

Jeg har kørt dig til sport og klub og venner. Jeg har læst lektier med dig. Og passet dine mange kaniner, fugle – og også Bibber. Vi var på ferie sammen hele familien hvert år (også selvom det nogle gange gik nordpå, når du hellere ville den anden vej). Jeg synes da, at jeg var nær. Også når cyklen drillede – eller computeren. Eller da du flyttede til Vestlandsgade i snestorm!

Jo, der var de pressede perioder, hvor jeg måtte knokle for at få det hele til at gå rundt. Men det var jo slet ikke alle de 23 år, vi har kendt hinanden.

Men vi fik ikke rigtig de dybe, fortrolige samtaler. Jeg synes, jeg i praksis har vist dig, at jeg elsker dig. Men jeg fik

det vist kun sagt i den første tid af dit liv. Ved godnatkysset især. Men det kan du jo nok ikke huske.

Jeg har aldrig været så god til at tale om følelser. Det er blevet lidt bedre med alderen – især efter at mor fik mig med på det kursus, som I har drillet mig rigtig meget med siden! Men tro det eller ej: jeg er kommet mere i kontakt med mine følelser. Og har også fået øjnene mere op for andres følelser.

Men at bruge ord om følelser – det er svært. Siden din babytid har jeg aldrig rigtig kunnet sige "jeg elsker dig" uden at tænke på skuespillere i romantiske film. Jeg kunne sige: "Tak for kampen!" eller "Det var da en hyggelig aften!" eller "Skal vi ikke lave noget sjov sammen i aften?" eller "Hvor godt at se dig!". Kunne du ikke godt høre, at jeg dybest set sagde, at jeg elskede dig? Jeg har tit siddet ved rattet og tænkt

på, hvad jeg egentlig kunne have sagt. "Du betyder rigtig meget for mig!" – ja, det er i alt fald sandt. "Jeg takker Gud for dig – stort set hver dag" – det passer, men lyder måske lidt for fromt? "Lige meget hvordan dit liv går, så vil jeg altid være din far!" – men det lyder vist som en scene fra et ungdomsfængsel i slutningen af en amerikansk B-film?

Jeg har heller ikke delt nær så mange knusere ud, som mor har. Men jeg føler alligevel, at jeg har fået sagt mere med knus end med ord. Jeg håber, at mine knus er blevet hørt op gennem din opvækst.

Mit forhold til dig er blevet til en knude i maven: Fik jeg givet dig en varm ballast med i livet? Det var ikke for sjov, at jeg til brylluppet sagde til dig, at jeg håbede at du ville leve åbent i dit ægteskab. I dag kan jeg nemlig se, hvor vigtigt det er at leve åbent.

Jeg elsker dig!
Og det har jeg altid gjort!

Jeg ville sådan ønske, at nogen havde sagt det til mig, da jeg blev gift. Så kunne jeg måske have gjort mange ting anderledes. Så havde jeg måske formået, at sige det tydeligt til dig. Men nu kommer det i hvert fald:

Jeg elsker dig! Og det har jeg altid gjort! Gud velsigne dig – også til at få det sagt til den lille ny – i mindst de næste 23 år!

Med kærlig hilsen
Din Far

Sprint. Sjællænder, gift med Hanne, far til fire, teolog, en fortid i Sudanmissionen og på Bibelskolen i Børkop. Nu undervisningskonsulent i Indre Mission.

DEN BARMHJERTIGE FAR

Jeg råbte ad dig
foragtede dig
ønskede dig død og borte
gik min vej

Frihedens friske vinde
ungdommens uovervindelig
berusende ligesom drinks'ene
Fortiden var glemt
i går var ofte
svær at huske
når jeg vågnede med
en ukendt

Men en dag
vågnede jeg alene
kontoen var tom

vennerne borte, festen slut
Sat på gaden
ud på foragtens
og skammens sidespor
Andres affald dagens ret
eneste chance for at købe billet
til morgendagen
En levende død
ingen ville kendes ved

Kan jeg vende tilbage igen?
Måske blot for en tid
spare sammen til en returbillet
til Happy Hour City

Forberedt på afvisning
på at æde løgnens

og foragtens sure frugter
men mens jeg endnu er langt borte
ser jeg dig spejde efter mig
Du kommer løbende
kalder mig din søn
Du tilgiver
giver kærlighed for foragt

Jeg er hjemme
her er ægte frihed
sand kærlighed
Her vil jeg blive
for du er
min Far

RS-febr.'06

Det er svært at være far

Det er vanskeligt at være far i vores tid. Både at være Rambo og følsom, både at klare verdenssituationen, hårde beslutninger og være nærværende og medfølelse.

af terapeut og kursuskonsulent
Steen Palmqvist

"I GODE GAMLE DAGE"

For et par generationer siden, var rollerne mellem forældre til at finde ud af. Far var forsørgeren – han gik på arbejde og kom hjem med pengene. Det fandt han sin værdi i – og blev bekræftet af den rolle, både via sin hustru og sine børn. Mor gik hjemme og sørgede for, at hjemmet var nydelig, samtidigt med at hun var ansvarlig for opdragelsen af næste generation – bistået af far, som bekræftede hendes værdi, ved at sikre hendes færd den derhjemme.

"I GODE NYE DAGE"

Men meget vand er imidlertid løbet gennem bækken siden, og i dag er der ikke noget generelt fast rollemønster – og det forvirrer os. Jeg synes ikke, at vi skal tilbage til "de gode gamle dage." Jeg tænker mest om dem, at de kun var "gamle dage." De dage, vi lever i nu, er de "gode nye dage," med masser af muligheder som aldrig før – og som vi skal forholde os til.

2-1 TIL KVINDEN

Rollerne er ikke længere så klare – og alligevel ser jeg den gamle kultur stadig slå igennem på mange måder, hvilket skaber frustration for såvel mor som far. Det er ikke noget, vi er bevidste om, men det sker alligevel, selv om der er en ændring at spore.

Da mor kom på arbejdsmarkedet, blev hun både forsørger, og den der går hjemme – hun har altså to jobs. Det vil selvfølgelig give en række frustrationer, for hvem kan klare to jobs. Hos far er der imidlertid ikke sket den store ændring. Han er generelt stadig den, der fungerer som forsørgeren – men nu bliver den anfægtet i høj grad, for det er mor jo også. Det skaber frustrationer hos såvel kvinden som manden med mange efterfølgende konflikter til følge.

MASKULINITETEN ANFÆGTES

Det har den konsekvens, at far anfægtes på sin maskulinitet – han kan ikke rigtig finde ud af, om han skal

være blød eller hård – eller midt imellem – om han er den, der går hjemme, eller den der forsørger. Og da det frustrerer en mand særdeles meget, hvis han ikke kan opfylde sin ægtefælles og families behov, fordi han ikke kan finde sin rolle i det system, så flygter han, ind i det han kan klare (gennem generationer): job og karriere – og bliver ret usynlig og fraværende i familien.

Min påstand er altså, at mange fædre er rigtig frustrerede, fordi de sidder fast i ovennævnte spændingsfelt mellem den gamle kultur og nutiden.

EN SYNLIG FAR

Uanset denne frustration er det mandens opgave at være far, når han først har fået børn. Det er afgørende vigtigt, at far er til stede i børnenes liv på en sådan måde, at han er med til at give dem selvværd og tryghed på deres køn og identitet.

Ikke mindst når børnene kommer op i teenagealderen, er det vigtigt, at en far er synlig. Drengen skal bruge

Mange mænd er frustrerede og usikre på det at være far, blandt andet pga. kritik fra mor

far til at spejle sig i og konstatere, at "sådan vil jeg også være." Han har ingen problemer med at løsrive sig fra mor. Han har set for længe siden, at der er en "lille" forskel, som gør ham anderledes (og som han er stolt af). Han har brug for far til at bekræfte sin maskulinitet, så han kan føle frihed ved at være mand – konstatere, at det er godt og attraktivt.

Pigen har imidlertid en lille problem – for hun er jo som mor – så hvordan er det nu, hun skal blive en selvstændig kvinde? Det skal far sørge for, ved at se hende og derved bekræfte, at hun er en smuk selvstændig kvinde. Kan hun få lov til at flirte med far (og slå ham for nogle penge), så har hun det godt i sin proces – på vej mod det at blive kvinde. Jeg tænker, at hvis pigerne har travlt med at få kæresten i en meget tidlig alder, så er det måske fordi far ikke er synlig nok – så her er også en udfordring at tage op.

MODERNE FÆDRE SKAL ERKENDE OG OPDAGE

Men hvordan klarer den kære far så både at være stærk og svag – hård og blød – tænker, og har følelser? Tja, det er stort set umuligt, hvis alle de krav skulle opfyldes på én gang – i hvert fald vil det frustrere far ret meget, hvis han agerer som far, ud fra hvad andre fortæller ham, at han skal være – og det er det, der ofte sker.

Selvfølgelig skal han lade sig udfordre af faderrollen – og kende sit ansvar som far, men han skal først og fremmest gøre det han er god til – nemlig at være sig selv.

Så det begynder med, at far erkender, at her er en opgave, som han alene kan løfte – og at han er forpligtet på at tage fat. Vælger vi at sætte børn i verden, er vi også forpligtet på dem de mange kommende år. Jeg tror stadig, den gamle kultur påvirker manden, så han trænger til at opdage sin vigtige rolle som far.

KRITIK, FRUSTRATION OG TILBAGETRÆKNING

Da det imidlertid oftest er mor, der "regerer" i huset, vil han ikke så sjældent få kritik på sin faderrolle – "så er han for lidt hjemme" – "så er han fraværende, når han er hjemme" – "så er han for firkantet i sin opdragelse" o.l. – men det må ikke få ham til at trække sig. Men mange mænd er frustrerede og usikre på det at være far, bl.a. pga. kritik fra mor. Og frustrerede fædre er ikke gode fædre, for de orienterer sig ikke ud fra dem selv, men ud fra frustrationen – og så bliver det hele lidt uægte og mangelfuldt med efterfølgende magtesløshedsfølelse til følge – og til sidst tilbagetrækning som resultat.

Det skal ikke forstås derhen, at det her er mors skyld – vi er selv ansvarlige for alle vore handlinger, uanset hvorfor vi agerer, som vi gør – også som far – og mor er jo generelt ekspert, så det er ganske naturligt, at hun har sin mening. Den kommer også snarere til udtryk, fordi hun har to jobs – ude og hjemme. Så hendes kritik er ofte spundet sammen med ønsket om ikke at være så bundet, når hun kommer hjem fra job – at far skal tage mere over.

DET POSITIVE SAMSPIL MED ÆGTEFÆLDEN

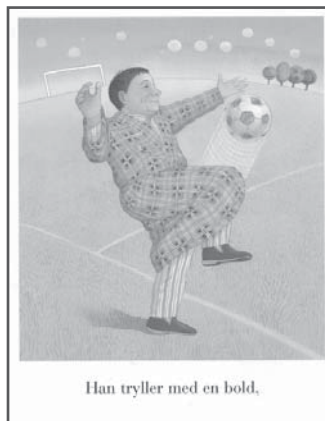
En god far begynder altså med at få fjernet frustrationen – og det begynder igen med at have et godt forhold til sin hustru. Det gode forhold giver ham frihed til, at være den han er og gøre tingene på sin måde. Et godt fællesskab omkring børneopdragelsen giver glæde i hjemmet og en forøget lyst til at være til stede under børnenes opvækst og opdragelse – og ikke kun, når der skal rettesættes og skældes ud.

Ingen kan alt – heller ikke fædre. Det er ikke muligt både at være Rambo og følsom på den ægte måde. Fædre må derfor erkende deres personlighed og begrænsninger og så leve den ud gennem deres naturlige maskulinitet. Det er kun gennem et positivt samspil mellem ægtefællerne, at det lykkes både at være far og mor – maskulin og feminin.

Så far skal være sig selv og synlig til stede i børnenes liv. Både når der skal læses lektier, leges og ryddes op i huset.

Med venlig hilsen
Steen Palmqvist
– en far og ægtefælle.

Steen Palmqvist. Bor i Assentoft ved Randers. Gift med Karin. 5 børn. Psyko og familierapeut. Har bl.a. været ansat i Blå kors og som Børnekonsulent. Har nu selvstændig terapeut og ansat som kursuskonsulent i Foreningen Agape

ALTETS HERRE

Du bærer alt med din tanke
med dit Ord
Universets skaber
Altets Herre
jonglerer med planeter
laver figurer
af himlens stjerner
ordner verdnen
med fantasifulde naturlove
som du bryder
når det passer dig

Du baner vej gennem havet
lader vand springe fra klippen
børster sygdom bort
som støvnug
vækker en skelethær til live
giver krop og ånd

med et Ord og et pust
fra din mund
Du lader skyggen på soluret
gå baglæns
gør supermagter til grin
og slår dem ned
med et vink fra din hånd

Du bøjer dig ned
med et kærligt glimt i øjet
tager mig i din favn
taler trøst til mit bange sind
fylder mig med fred
far

RS-febr.'06

Boganmeldelse:

"Unge mænd og seksuelle fristelser"

Efter at have læst denne bog sidder jeg tilbage med en mærkelig fornemmelse. Seksuelle fristelser blandt unge mænd er vigtige emner at tage op, fordi mange kæmper med dem. Men kunne det ikke gøres lidt bedre og hvad er det for en etisk teologi, der ligger bag denne bog?

Bogen er letlæst og opdelt i 10 kapitler med små spørgsmål til overvejelse efter hvert kapitel. Formålet med bogen er, at ugifte mænd får redskaber til at leve i "seksuel renhed".

Som mand kan man nok ikke undgå at stoppe op, når første kapitel i bogen hedder "Hvorfor ser nøgne kvinder så godt ud?" Som man vil sige: "Et rigtig godt spørgsmål!" Forfatteren kommer selv med forskellige forklaringer, men det afgørende positive i denne sammenhæng er også hele bogens force: Den tør stille de svære og pinlige spørgsmål. Der er ingen tabuer, og tingene bliver kaldt deres rette navn.

Der er også en række gode råd til, hvordan man kan bekæmpe seksuelle fristelser i vores liv, og bogen er ikke seksuel fornægtende og kalder f.eks. Gud for den største sexsupporter man kan finde (s.16). Bogen slår også fast flere steder, at Gud elsker os betingelsesløst og Gud vil tilgive alt (s. 82-83+128)!

MEN, det er her jeg bliver lidt forvirret. For med hensyn til det seksuel fornægtende virker det som om, at alle mænd tænker grimme seksuelle tanker hele tiden, og at der nærmest er tale om en krig mellem det at have

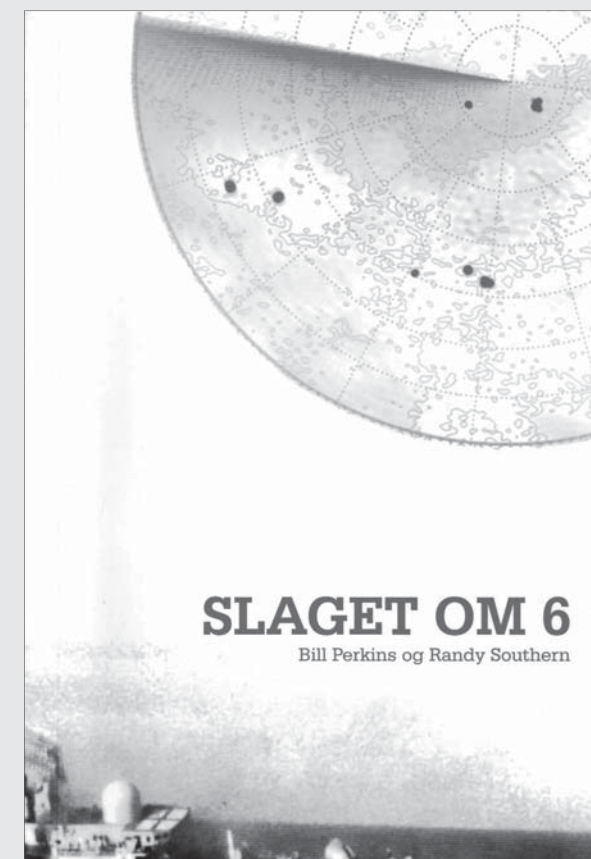
seksuelle tanker og så bibelens bud og vejledning (s. 28-30). Det er for mig en overdrivelse og bogen mangler en refleksion over disse forhold.

Der, hvor jeg har det sværest med denne bog, er, at den bruger ordet "seksuel renhed", som en tilstand, som det er muligt at opnå gennem forskellige redskaber. Når bogen derudover beskriver de personer, der kan leve seksuelt afholdende inden de bliver gift, som de gode og tro tjenere, der kan gå ind til din Herres Glæde (s. 28), og at Guds nåde er kraften til at leve et liv i sejr (s. 91), så bliver jeg bekymret. Renhed opnår vi kun her i livet over for Gud, ved at Jesus gør os rene i kraft af hans død og opstandelse for min skyld. Mine gerninger og gode intentioner hjælper mig ikke her. Fuldstændig personlig renhed opnår vi først på den yderste dag, hvor Gud i sin nåde skænker os et nyt sind, ny krop og en ny verden, hvor synd, død, sygdom, fristelser og forgængelighed ikke eksisterer. Bogen beskriver Guds ubetingede tilgivelse andre steder, men i sin sammenhæng gør bogen mig forvirret på, om der ligger en herlighedsteologisk etik bag denne bog!

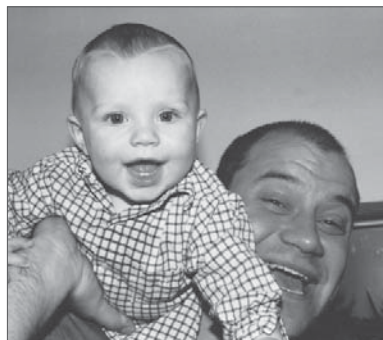
Bogen har sine gode sider, og handler om et vigtigt emne, men som ved alle andre bøger skal den læses kritisk.

Lars Thidemann Jensen

"Slaget om 6"
af Bill Perkins og Randy Southern
Credo forlag i samarbejde med LogosMedia
142 sider – 145 kr

Daddy!

Af Peter Pedersen

En artikel om hvordan en rigtig hyggelig aften på en husbåd i Sverige kan få uanede konsekvenser.

LIFE IS A ROLLERCOASTER!

At blive forælder er – voldsomt, fantastisk, vildt, stort, massivt – og en kæmpe omstillingsproces! Der skete en hel masse med mig på kort tid. Lige fra graviditetstest til den første grødmos var jeg i følelsernes vold. Jeg var vidne til noget fantastisk, noget der var større, end jeg kunne fatte, og dybere end jeg kunne nå, og som fyldte mig med stor, stor ydmyghed overfor livet og åbnede op for et ocean af følelser. Men selvom jeg havde det, som om jeg oplevede et hel univers på et sekund, så var det ingenting ved siden af, hvad der skete med min elskede kone. Jeg var nok – her i bagklogskabens klare lys – lidt mere gumpetung, lidt længere om at omstille mig end hende. Men det var altså heller ikke helt fair – hun var påvirket af større kræfter – et eller andet præstationsfremmende. Jeg ved ikke, hvad det var, men hun var i hvert fald foran mig på den front.

OSTO

Da jeg mødte hende, var én af de ting – blandt tusind af tusinder – som jeg fandt tiltalende ved hende, at hun ikke kun betragtede mig som en potentiel sædbank, som hun skulle bruge til at blive mor. Nej! Man fornemmede ikke det her altædende vakuum – jeg-vil-giftes-og-ha'-et-

barn-eller-jeg-eksploderer-nu, som jeg med gru havde sanset hos andre kvinder. Der var hende og mig og Gud og vores kærlighed og drømme. Os to, i centrum af universet. Hun sagde ligefrem, at det med børn ikke var noget, hun var synderligt interesseret i. Sådan var det et stykke tid, men så begyndte der at ske underlige ting med hende. Det startede med en lille grim kragefugl.

OG OSCAR

En morgen havde hun fundet en allike-unge, der var faldet ud af reden. Den var lille, pjusket og grim. Den kunne ikke sige "pip", men skreg skingert og tinitusfremmende "AAARR"! Hun syntes, den var noget af det sødeste, så vi tog den hjem i vores lejlighed. Hun skaffede et kæmpe bur til den, der fik plads i vores soveværelse. Hun hentede orme og bænkebidere til den i haven. Den fik det sidste af hendes Mallorcastang, den blev kaldt Oscar og fik lov til at flyve rundt i vores lejlighed og skide, hvor den ville. Vi luntede bagefter med spand og klud. En dag var den blevet stor og flyvefærdig. Hun åbnede vinduet lidt på klem. Hun sagde til Oscar, at den skulle flyve en lille tur hen til det store pæretræ i haven og så komme tilbage igen til vindueskarmen. Den

forstod det ikke, for den kom aldrig igen. I mange måneder efter, når vi gik på gaderne i Århus, var hendes blik rettet mod tagene og gadelamperne, og hun kaldte på hver eneste allike, hun så: "Oscar, Oscar!" Hun så ikke alle de forbipasserende, der i vantro betragtede hende. Hun mærkede kun savnet – en fysisk smerte. Ingen allike har før været genstand for så megen omsorg.

OG DEN ANDEN LYSERØDE STREG

Der går en lige linie fra Oscar og til sofaen hvor den anden lille lyserøde streg dukker frem på den lille strip – graviditetstesten. Her begyndte det virkeligt at eskalere. Jeg var selvfølgelig også spændt og forvirret og bevæget, men hun overraskede mig igen. Hun hviskede til sin mave i en tone, som man bruger, når man fortæller hemmeligheder til en gammelkendt ven. Når jeg kommunikerede med hendes mave, så gentog jeg for det meste, at jeg glædede mig til, at vi skulle ses, underforstået: at den lille kanonkonge gerne måtte se at få fingeren ud, så vi kunne begynde vores bekendtskab. Men sådan var det ikke for hende. Det var som om, hun allerede kendte vores ufødte barn. Snyd!

HELT NATURLIGT

Og så var der alle de bizarre ting, som pludselig blev hæmningsløst sluppet fri i det offentlige rum. Jeg skulle forholde mig til alle hendes kropsvæsker, livmoderen, moderkagen, hinder, navlesnor. Jeg skulle offentlig diskutere vores sexliv og min sædkvalitet, og man forventede endda, at jeg forholdt mig til det helt naturligt og afslappende.

I en af de graviditets-bøger, jeg har læst, er der et efterfødselsbillede, hvor alle parter – også manden – storsmilende står og poserer omkring en stor, fedtet moderkage! Sådan et billede kommer jeg ikke til at ende på, uanset hvor mange fødsler jeg deltager i! Vi blev kastet ud af Edens have – remember!? Det er ikke alt, der er naturligt længere.

Men det var da interessant at sidde der til fødselsforberedelse og høre, hvordan jordmoderen forklarede de forskellige faser, illustrerede sammentrækninger og ve-typer, mens hun ivrigt pegede ned mod hendes eget skridt. Det var rart, at der var andre mænd – medlidende fæller. Vi sad dér, alle sammen lidt trykkede ved tanken om, at vi skulle igennem flere timers intensiv undervisning i kvindens underliv, men vi klarede den da, selvom vi aldrig fik helt styr på de forskellige faser. Der var desværre ikke noget facit at komme efter – enhver kvinde sit unikke fødselsforløb – frustrerende!

KALLE!

Selve fødslen har jeg svært ved at skrive om – den undslipper, kan ikke helt indfanges. Det var et virvar af følelser. Et massivt møde med livets skrøbelighed og storhed. Jeg var passager og vidne, men bagefter sad vi dér og holdt om lille, lille Kallemand. Jeg var bristefærdig af stolthed, ydmyghed, glæde og alt andet godt og blandet, men det eneste bid af mine tanker, der blev formuleret og undslap min mund i dette første øjeblik var: "Nej, se han har fået dit overbid!". Heldigvis er ord underordnede i disse første øjeblikke.

MEDHJÆLPER

Ny erkendelse: Hold da op, hvor er han lille, og hvor har han dog brug

for os! "Hvis du ammer ham, så skal jeg nok komme med bleen. Ligger du godt nok? Skal jeg kommer med en pude? Skal jeg købe ind, eller hvad synes du, jeg skal gøre?" Der er brug for én som medhjælper, og det er faktisk rart, at der er nogen, der virkelig har brug for én. "Har han ordentlig fat om duppen? Skal jeg hjælpe? Nååå, er dine bryster ømme af mælkeknuder og trætte af at være så udspændte. Skal jeg massere dem for dig? Ja, okay så. Jeg ska' nok."

Lige fra graviditetstest til den første grødmos, var jeg i følelsernes vold

OG BESKYTTER

Jeg tror, at ligegyldigt hvor godt man er blevet opdraget til at være en moderne og ligestillet mand, så bliver man bombet tilbage i kønsrollerne i den første tid efter fødslen, og det er faktisk ikke nødvendigvis noget skidt. Jeg nød i hvert fald at være den, der indrammede familien – min familie! At være den store mur af mand, der stopper alt uønsket på sin vej – lyde, rystelser, regninger, giftstoffer, stråler fra rummet – you name it! Jeg sad godt nok dér ved siden af min kone og mit barn og så blød og moderne ud, men jeg var parat til at slå folk i gulvet, hvis den mindste lyd forstyrrede dem – pas hellere på! My name is Band, Husband! Do not shake and disturb!

KORT SAGT: DADDY!

I skrivende stund sidder jeg midt i et kaos af legetøj, opvask og tøj, der ligger spredt ud over det hele. Hvordan

får jeg hentet børnene i dag? Kan jeg nå at købe ind? Husk engangsklude, strømpebukser og hvad med ble-situationen? Min kone ligger syg i rummet ved siden af. Hun er blevet smittet af børnene, ligner et Ebola-tilfælde i sidste stadie, har øjenbetændelse, feber og halsbetændelse. Jeg er også smittet, har en blodrød galoperende øjenbetændelse på det ene øje, og ophobet søvnunderskud fra de sidste 14 dage. Men ved I hvad, når vi alligevel ser os omkring gennem tågerne af betændelse, så ser vi alt, hvad der er blevet skabt! Og det er såre godt! Jeg føler ikke længere, at jeg usikkert halser efter min elskede. Nu har jeg også lært vores børn at kende – for der er to nu. Vi mødes med andre forældrepar og diskuterer min sædkvalitet, som om det er det mest naturlige i verden, og jeg er tilbage på min før-graviditets-kampvægt. Jeg har tabt de 14 kilo, som jeg tog på under graviditeterne. (Folk tror, det er fordi, man er så utrolig empatisk, når man tager på i vægt under graviditeten, men i virkeligheden var det jo bare fordi, vores hjem flød med lækker fastfood i månedsvis!) Og når jeg ser på mig selv i dag, kan jeg ikke forestille mig noget andet end at være far til vores glade Kallemand, guldhår drengen og til vores fantastiske charmerende Mirakelmaj. Selvfølgelig er jeg det! Og der er ikke noget andet, der kan fylde mig med en sådan stolthed af karat! Jeg er deres daddy. Naturligvis! Hvordan har det overhovedet været anderledes! Det er stadig mig, min elskede og Gud i centrum af universitet. Vores centrum er bare blevet udvidet, og det er dejligt at få mere plads! Det er såre godt!

Peter er 31 år, bor i Århus, gift med Alice og har to børn Kalle på 3 år og Maj på snart 2. Peter er bachelor i psykologi og læser nu dramaturgi på universitetet. Ved siden af studiet er han tegneserietegner og omsorgsmedhjælper på Sølund i Skanderborg. Peter og Alice kommer i Århus Valgmenighed, hvor Peter leder dramagruppen; TeaterKupeen.

Vores indre far

v/ Psykolog
Ole Rabjerg

Denne artikel handler om det fænomen, at vi alle har en indre far. Her i artiklen kaldes det et indre faderbillede. Faderbilledet skabes gennem opvæksten og spiller en væsentlig rolle i vores relation til andre, til os selv og til Gud.

Faktisk udvikler vi 3 indre kernebilleder gennem opvæksten, nemlig et moderbillede, et faderbillede og et selvbillede. Når der her anvendes begrebet billede, så henviser det ikke som sådan til indre fotografier eller spejlbilleder af mor, far eller os selv. Begrebet billede henviser til indre følelsesmæssige totaloplevelser af mor, far og os selv.

UDVIKLING AF BILLEDER

Når det lille barn fødes, så har det kun nogle meget utydelige indre billeder af sig selv og andre. Men når barnet møder forældrene efter fødslen, så begynder det at udvikle disse billeder, og forældrene spiller en meget central rolle i udviklingen af disse indre billeder.

Gennem de første leveår er barnets oplevelser med andre personer primært af følelsesmæssig art. Det skyldes, at det kun er den følelsesmæssige del af hjernen, som er fuldt udviklet ved fødslen – de øvrige dele udvikles først efterhånden. Det betyder, at barnet lagrer alle sine op-

levelser med andre personer i følelsesmæssige totaloplevelser. Men da barnet får så mange af sådanne samspilsoplevelser, at det ikke er muligt at lagre dem enkeltvis, begynder barnet at lagre oplevelserne i nogle generaliserede oplevelser eller billeder. De første billeder barnet udvikler er af mor. Disse billeder handler særligt om, hvordan mor møder barnet i dets primære behov for mad, opmærksomhed og kontakt. Hvis mor generelt imødekommer barnet, når det er sultent og har brug for kontakt, vil barnet udvikle et billede af mor-som-en-der-er-til-at-stole-på-hjælper-mig-med-mine-behov. Men hvis barnet adskillige gange oplever, at mor ikke kommer, når det er sultent, så vil barnet udvikle et indre billede af mor-som-jeg-ikke-kan-stole-på-hjælper-mig-med-mine-behov.

UDVIKLING AF ET FADERBILLEDE

Tidligere har man antaget, at det stort set kun var mor, som spillede en rolle for barnet i de første leveår. Nye undersøgelser viser, at far spiller en langt større rolle end tidligere antaget. Dette er naturligvis forstærket af ændringer i samfundet, hvor far i dag er langt mere aktiv i omsorgen og de daglige opgaver med barnet end tidligere. Det er jo fx først indenfor de seneste 30 år, at fædre for alvor er begyndt at skifte ble.

Men det betyder altså, at faderbilledet starter sin udvikling allerede fra fødslen. For barnet bliver far det første alternativ til mor. På et dybt ikke-bevidst plan oplever barnet, at mors kærlighed ikke er "selvvalgt", idet mor jo er så tæt knyttet til barnet. Men fars kærlighed er derimod mere "selvvalgt", idet han fysiologisk ikke er så tæt forbundet med barnet. Så på et dybt ikke-bevidst plan oplever barnet, at far frit vælger at elske det. Desuden udgør far en modpol til mor, og repræsenterer det, som mor ikke repræsenterer.

Det er på den baggrund, at faderbilledet bliver udviklet. Dvs. at barnet har særlig brug for at far viser, at han vælger at elske det. Det indre faderbillede, som barnet udvikler, afhænger af, hvordan far udfylder denne rolle (naturligvis sammen med mange andre vigtige roller, som far har i forhold til barnet). Hvis far for eksempel ikke bruger tid sammen med barnet eller er meget kritisk overfor barnet eller måske er direkte grænseoverskridende, så vil dette påvirke det indre faderbillede, som barnet udvikler. Hvis far ikke bruger tid sammen med sit barn, så vil det kunne give barnet en oplevelse af: far-vælger-ikke-at-elske-mig-så-jeg-er-ikke-værd-at-elske. Hvis far er meget kritisk overfor barnet og stiller for store krav, så vil barnet udvikle et faderbillede af jeg-kan-ikke-leve-op-til-fars-forventninger-og-er-derfor-ikke-god-nok.

FADERBILLEDET ER AKTIV I RELATIONEN TIL FAR

Det indre faderbillede påvirker min relation til min far – ofte uden at jeg lægger mærke til det. Hvis jeg har et indre faderbillede af ikke at kunne leve op til fars forventninger, så vil mit møde med far altid være påvirket af dette billede. Det betyder, at de følelser, der er knyttet til det billede (fx utryghed fordi kravene er for store) automatisk, er i aktivitet i mit møde med far, også selvom far i en given situation ikke lige stiller for store krav. Eller hvis faderbilledet er en svigtende far, så vil jeg have disse svigtfølelser som baggrundsfølelse i mødet med far, uanset om

han aktuelt svigter mig eller ej. Det er lidt ligesom at have nogle bestemte farvede briller på. Hvis jeg har briller med blå glas på, så betyder det, at min oplevelse af alle ting bliver farvet. Hvide ting bliver blå og gule ting bliver grønne. Ikke fordi der er noget galt med mig og mine sanser, men fordi mine briller farver mine oplevelser. Således farver mine indre billeder også min oplevelse af far.

FADERBILLEDET I RELATION TIL ANDRE

At faderbilledet nærmest fungerer som farvede briller betyder, at det ikke kun påvirker min relation til min far. Faderbilledet påvirker også mit møde med andre mennesker og min oplevelse af deres adfærd, væremåde, krav, osv. Det gælder i særdeleshed andre, som har særlig autoritet eller betydning i mit liv, fx myndigheder, ledere, chefer, personer i uniformer, osv. Og i særdeleshed hvis disse personer er mænd.

Lad os tage et eksempel med Karl: Karl har et faderbillede af en grænseoverskridende far, og Karl har en mandlig chef på sit arbejde. En dag er Karls chef presset og uden at tænke over det, kommer han til at pålægge Karl alt for store arbejdsopgaver. Karl udfører opgaverne, men får det rigtig dårligt, og synes at chefen er et magtmenneske. Karl er i denne situation slet ikke klar over, at det indre faderbillede påvirker ham så meget, at han slet ikke får sagt fra overfor chefen og tydeliggjort hvor urimelige kravene er.

FADERBILLEDET I RELATION TIL MIG SELV

Det faderbillede, som er udviklet i mig gennem min opvækst, påvirker også min relation til mig selv.

Hvis jeg har udviklet et faderbillede af far-elsker-mig-højt,-derfor-er-jeg-værd-at-elske, ja så vil det betyde, at jeg oplever, at jeg har værdi og er værd at elske. Jeg vil dermed turde tro på mig selv, og jeg vil kunne være tryk i mig selv. Har jeg derimod haft en svigtende far og udviklet et svigtende faderbillede af jeg-er-ikke-værd-frit-at-elske, ja så vil der være en tendens til, at jeg

gentager dette billede eller denne holdning overfor mig selv. Jeg kan dermed få problemer med selv-værdsfølelsen og have svært ved at elske mig selv.

FADERBILLEDET I GUDSRELATIONEN

For personer med et aktivt religiøst liv spiller faderbilledet også en væsentlig rolle, særligt indenfor religioner med en mandlig gudsskikkelse. Således også i kristendommen hvor Gud ofte betegnes som en far og det med god grund, idet Jesus selv lærte os at sige far. Men det billede, vi udvikler af Gud, formes ikke kun ud fra den undervisning, vi får om Gud. Faderbilledet er i høj grad udviklet for Gud for alvor introduceres i vores liv, og derfor farves Gudsbilledet meget af det indre faderbillede. Dette er positivt, hvis jeg har et godt indre faderbillede, der er præget af tryghed, støtte, styrke osv. Men hvis faderbilledet er præget af en svigtende far, en grænseoverskridende far, osv. så vil det farve min oplevelse af Gud, og det vil påvirke min relation til Gud. Således vil det kunne betyde, at jeg får en oplevelse af, at Gud svigter mig, eller at Gud slet ikke anerkender, at jeg har nogle personlige grænser.

Jeg har mødt personer med et så brudt faderbillede, at det er helt umuligt at bede til Gud Fader. En pige havde således gennem livet fået at vide af far, at det var kærlighed, når far straffede hende med slag fra en livrem. Når hun tænkte på Gud som far så aktiveredes stærke angstfølelser, fordi faderbilledet påvirkede Gudsrelationen. Hun lærte derfor at bede til Jesus og lærte efterhånden at kalde Gud noget andet end far, fx klippe, kraft, genløser, osv.

Ole Rabjerg. Bor ved Silkeborg, Gift med Margit. Tre børn. Uddannet landmand og i år 2000 Psykolog fra Århus Universitet. Nu ansat som psykolog og foredragsholder i Foreningen Agape

At hele et brudt faderbillede

v/ Psykolog
Ole Rabjerg

Vi lever i en verden, der ikke er perfekt, fordi vi lever efter syndefaldet. Det betyder også, at ingen fædre er perfekte, og at vi heller ikke er i stand til at indgå i en perfekt relation til far. Dermed bliver faderbilledet heller ikke komplet. Faderbilledet vil altid være brudt på en eller anden måde.

De indre billeder, vi har af betydningsfulde personer, spiller en vigtig rolle i vor daglige omgang med os selv og andre, enten vi kan lide det eller ej, enten det er sunde billeder eller ej. Jeg vil i denne artikel pege på nogle centrale ting i arbejdet med et brudt faderbillede.

HVAD ER ET BRUDT FADERBILLEDE?

Når der her i artiklen er fokus på et brudt faderbillede, er der altså tale om mere end blot det, at min far ikke er perfekt. Der er tale om at farrelationen har haft nogle alvorlige brist eller problemer. Nedenstående gives 3 eksempler på brudte faderbilleder:

1. DET USYNLIGE FADERBILLEDE

Her har relationen fx være præget af en fysisk og/eller psykisk fraværende far, en far der ofte overser mig eller udviser ligegyldighed overfor mig.

2. DET DOMINERENDE FADERBILLEDE

Her har relationen fx være præget af en kritiserende far, eller en far som tilsidesætter/neglisierer mine behov, eller en far som er meget selvoptaget.

3. DET KRÆNKENDE FADERBILLEDE

Her har relationen fx været præget af en far som nedgør mine følelser, overskrider mine grænser, ydmyger mig i andres påhør, misbruger mig, pålægger mig ansvar, som ikke er mit (fx skyld), osv.

IDEALBILLEDET AF FAR

Når vi som voksen erfarer, at vi har et brudt faderbillede, så medfører det ikke, at vi stopper med at have længsler og behov i forhold til vor jordiske far. Derfor vil vi også fortløbende opleve smerte og frustration, når vor far ikke imødekommer disse

længsler og behov. Men smerten og frustrationen er også påvirket af vort idealbillede af far.

Idealbilledet handler om billedet af, at far skal kunne opfylde alle mine behov, fx behovet for at blive husket til fødselsdagen, at blive vist medfølelse, når noget er svært, osv. Når far ikke opfylder dette, opstår en trang til at far skal ændre sig. Men vi kan ikke forandre på far – vi kan derimod arbejde med vort indre idealbillede. Dette er ikke blot et muligt arbejde – det er også et nødvendigt arbejde. Og det er en sorgproces.

SORGPROCESSEN – AT GIVE SLIP PÅ IDEALBILLEDET AF FAR

Sorg er en proces som tager tid og som smerter. Sorg er ikke svaghed, men tegn på at jeg mister noget, som betyder noget for mig. Tabet af idealbilledet af far er at tabe muligheden for at få nogle af mine længs-

ler og behov opfyldte, fx behovet for at far viser medfølelse. At miste noget betydningsfuldt vil rive og flå i mig, og det vil betyde, at jeg må slide med smertefulde følelser som fx bedrøvelse, vrede, frustration, håbløshed, mismod, osv.

Hvis sorgprocessen skal blive konstruktiv må jeg dele sorgens følelser. Derfor er et afgørende element i sorgarbejdet, at jeg lukker et andet menneske ind i smerten, bedrøvelsen, vreden, frustrationen, osv. Når jeg deler så lindres smerterne lidt. Når jeg modtager trøst og omsorg, så heles noget af det sår, som tabet har skabt.

I sorgprocessen giver jeg slip på idealbilledet af far, for herefter at kunne relatere mig til det, som far er i stand til at indgå i relationen med. Men mine grundlæggende længsler hører dermed ikke op. Derfor er jeg nødt til at arbejde med fadererstatninger.

FADERERSTATNINGER:

Fadererstatninger handler om at finde eller udvikle relationer, hvor det er muligt at få nogle af de grundlæggende behov dækket, som far ikke er i stand til at dække, fx behovet for at blive troet på eller få mine grænser respekteret. At finde fadererstatninger er ikke det samme som at kassere min far, men det er at anerkende mine behov som gyldige og anerkende, at far ikke er i stand til at imødekomme dem.

Det er kun dig selv som kan afgøre hvem der kan være fadererstatninger for dig. Måske kan det være Gud. Når længsler efter fx at opleve sig betydningsfuld fylder, så er det muligt at lade Gud fortælle dig det, fx gennem sit ord, gennem lovsang, andres forbøn, det kristne fællesskab, osv. Må-

Vi kan ikke forandre på far – vi kan derimod arbejde med vort indre idealbillede

ske kan det være et familiemedlem, en onkel, en bedstefar, en morbror, eller en svigerfar. Måske kan det være en mentor, en ven, en chef, en leder, eller lignende. For kvinder kan det være en partner/ægtefælle. Opgaven er at finde en mand, som kan imødekomme noget af det, far ikke er i stand til at give dig.

Fx Frits hvis brudte faderbillede handlede om en far, som i både ord og holdning havde udtrykt mistillid til Frits. Så snart Frits tog initiativ til noget, så tydeliggjorde far, at det kunne Frits ikke klare. Som voksen var Frits' relation til far dybt anspændt. Og Frits var en usikker og tilbageholdende person. Men Frits opdagede, at præsten i hans menighed turde tro på ham, og en dag opfordrede præsten Frits til at påtage sig en opgave med at opstarte en omsorgsgruppe for ensomme mænd. Frits benægtede, at han kunne det, men præsten vedblev med at gentage: "Jeg tror på, at du kan!". Til sidst gik Frits i gang, og for første gang i sit liv oplevede Frits at kunne tage et skridt, der lykkedes.

AT BLIVE SIN EGEN GODE FAR

Et vigtigt fokuspunkt i arbejdet med brudte faderbilleder er, hvordan jeg forholder mig til mig selv. For når der er brudte billeder, så kommer det let til at påvirke min væremåde overfor mig selv. Ofte har mønstre, som vi oplever gennem opvæksten, en gennemtrængende evne til at gentage sig i vort voksne liv, også selvom mange af os har svoret, at det aldrig vil ske.

Fx vil et barn, der har fået tæsk af forældrene gennem opvæksten, kunne genfinde sig selv i at slå egne børn, selvom det er total uønsket. Eller personer, som er blevet mobbet gennem opvæksten fx med nedsæt-

tende betegnelser, vil ofte have en tendens til at tale eller tænke nedsettende om sig selv. Vi gentager let den adfærd overfor os selv, som vi har oplevet andre har haft overfor os.

Sådan vil det også være i forhold til den faderrelation, vi har haft. Vi kommer ofte til at have samme adfærd overfor os selv, som far havde overfor os. Hvis far var kritisk, bliver vor indre selvtale ofte kritisk. Hvis far svigtede os i forhold til vore inderste behov for anerkendelse og nærvær, så kommer vi ofte til at have samme adfærd overfor os selv, dvs. at vi ikke tager os af vore inderste behov.

Øvelsen er derfor at bryde dette mønster, og aktivere det vi kunne kalde den omsorgsfulde eller gode far inde i os selv. Mange ønsker egentlig at behandle sig selv godt men kommer alligevel let til at gentage de destruktive mønstre. Jeg bliver min egen gode far ved at modgå disse mønstre og begynde at behandle mig selv på en opbyggende og omsorgsfuld måde. Det kan fx betyde, at jeg reducerer krav til mig selv, at jeg sætter mere tid af til at pleje mig selv, at jeg gentager opmuntrende sætninger til mig selv, osv..

Vi kan aldrig komme til at udgøre far for os selv – det ville være som at hive sig selv op i håret. Men vi kan stoppe en række af de negative mønstre som følger af et brudt faderbillede.

Ole Rabjerg. Bor ved Silkeborg, Gift med Margit. Tre børn. Uddannet landmand og i år 2000 Psykolog fra Århus Universitet. Nu ansat som psykolog og foredragsholder i Foreningen Agape

FORENINGEN AGAPES FORMÅL

AGAPE er det græske ord for Guds ubetingede kærlighed til mennesker. AGAPES formål er at udøve og fremme diakoni på bibeltro evangelisk luthersk grund. AGAPE ønsker via forkyndelse, foredrag, kurser, terapi og sjælesorg, at formidle Guds ubetingede kærlighed til mennesker, som oplever livet problematisk. AGAPE ønsker desuden at inspirere menigheder og fællesskaber til selv at udøve diakoni.

PERSONER I AGAPE

Formand: Annette Bech Vad
formand@foreningenagape.dk

Landsleder: Lars Thidemann Jensen
lars@foreningenagape.dk

Kursuskonsulent:

Steen Palmqvist.

Tilbyder kurser og foredrag samt inspirerer til diakoni og sjælesorg.

sp@foreningenagape.dk

Tlf. 8649 4525

alle hverdage 8.00 – 9.00

Psykoterapeut MPF:

Eva Jødal

Arbejder primært med terapisaftaler, foredrag og afholder kurser.

eva@foreningenagape.dk

mandag – torsdag 9.00 – 9.30

Psykolog : Ole Rabjerg

Arbejder primært med terapisaftaler, foredrag og afholder kurser.

ole.rabjerg@foreningenagape.dk

mandag – fredag 8.00 – 8.30

Psykolog: Aida Hovgaard Andersen

Arbejder primært med terapisaftaler.

aida@foreningenagape.dk

man-, tirs- og onsdag 13.00-13.30

Som medlem af foreningen AGAPE modtager du to gange om året TEMA med posten. Som medlem af AGAPE støtter du AGAPES arbejde og modtager, udover TEMA, også "Nyheder og Inspiration" fem gange om året. Næste TEMA kommer i efteråret 2006 og har som overordnet tema "Mor".

Medlemskontingent pr. år

Enkeltmedlemmer	200 kr.
Par	300 kr.
Studerende og unge under 22 år	150 kr.

Ønsker du at blive medlem, eller har du andre spørgsmål, kan AGAPES sekretariat kontaktes.

AGAPES SEKRETARIAT

Agapes sekretariat giver oplysning om medlemskab, kurser, programmer, gaver mm.

Sekretær: Lis Boel Rasmussen

Adresse: Bredhøjsvinget 1
8600 Silkeborg

Telefontid:

mandag – tirsdag:	10.00 – 12.00
onsdag:	15.30 – 17.30
torsdag – fredag:	10.00 – 12.00

Telefon: 8680 6022

Fax: 8680 6017

Email: sekretariat@foreningenagape.dk

BASIS

BASIS arbejder med mennesker, for hvem seksualiteten er blevet problemfyldt på grund af fx.:

- seksuel afhængighed
- homoseksuelle følelser
- pædofile følelser
- usikker kønsidentitet

Kontaktperson: Jacob Winther

jacob@foreningenagape.dk

Tlf. 2425 4022

Mandag 8.00-16.00 + 19.00-21.00

Fredag 8.00-15.00

WWW.BASIS.NU